

Koulu kotouttaa ESR (S20704)

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos

Kajaanin lukio

LUVA-koulutuksen opetussuunnitelma

Sisällys

1 Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen tehtävä	2
2 Koulutuksen järjestämisen lähtökohdat ja opintojen rakenne	3
2.1 Opintojen rakenne	3
2.2 Perusopetuksen opintojen suorittaminen ja arvosanojen korottaminen	4
2.3 Lukiokoulutuksen opintojen suorittaminen	5
3 Opetuksen toteuttaminen	6
3.1 Arvoperusta	6
3.2 Oppimiskäsitys	6
3.3 Toimintakulttuuri	7
4 Opiskelun ohjaus ja tuki	7
4.1 Ohjauksen järjestäminen	7
4.2 Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma	8
4.3 Ohjaussuunnitelma	8
4.4 Opiskelijahuolto	9
4.5 Oppimisen ja opiskelun tuki	9
5 Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt	10
5.1 Opetuksen yleiset tavoitteet	10
5.2 Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	10
5.2.1 Äidinkieli ja kirjallisuus (suomi toisena kielenä ja kirjallisuus)	10
5.2.2 Muut kielet (vähintään kolme kurssia)	15
5.2.3 Lukiokoulutuksen valmistavassa koulutuksessa alkava kieli	17
5.3 Matemaattiset ja luonnontieteelliset opinnot	19
5.4 Yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus	20
5.5 Opinto-ohjaus	22
5.6 Valinnaiset opinnot	24
6 Arviointi	25
6.1 Arvioinnin tavoitteet	25
6.2 Kurssisuorituksen arviointi	25
6.3 Aineryhmän/oppiaineen suorituksen arviointi	26
6.4 Lukiokoulutuksen valmistavan koulutuksen suorittaminen	26
6.5. Todistuksen ja niihin merkittävät tiedot	26

1 Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen tehtävä

Maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävän lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle kielelliset ja muut tarvittavat valmiudet lukiokoulutukseen siirtymistä varten. Lisäksi koulutuksen tulee tukea opiskelijoiden edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen elämänsä aikana. Näin edistetään yhteiskunnallista yhdenvertaisuutta sekä parannetaan maahanmuuttajien ja vieraskielisten mahdollisuuksia suorittaa lukiokoulutus. Koulutusta voidaan tarjota sekä nuorille että aikuisille maahanmuuttajille ja vieraskielisille.

Lukiokoulutukseen valmistava koulutus on laajuudeltaan yhden lukuvuoden opintokokonaisuus, ja se sisältää erityisesti suomen tai ruotsin kielen ja tarvittaessa muiden kielten opintoja, lukio- opintoja sekä lukio-opiskelussa vaadittavia tietoja ja taitoja. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opiskelijalle tulee antaa opinto-ohjausta. Suomen kielen opintojen tavoitteena on parantaa opiskelijoiden valmiuksia opiskella lukiokoulutuksessa suomen kielellä.

Keskeisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden monilukutaitoa, jolla tarkoitetaan erilaisten viestien tulkinnan, tuottamisen ja arvottamisen taitoja. Se luo perustan ajattelutaidoille ja kyvylle hankkia, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa erilaisissa monimediaisissa oppimisympäristöissä ja -tilanteissa. Monilukutaito on osa kaikkien oppiaineiden opiskelua lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa. Oppiminen etenee perustaitojen hallinnasta kohti laaja-alaisia tekstien ymmärrys- ja tuottamistaitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja hallitsemaan eri oppiaineille tyypillisiä tapoja käsitteellistää ja ilmaista asioita. Opiskelijat saavat valmiuksia välittää hankkimaansa tietoa, etsiä ratkaisuja ongelmiin ja tuottaa uutta tietoa monessa eri muodossa ja eri välinein. Opetus mahdollistaa opiskelijan viestintätaitojen kehittymisen monimediaisissa ja teknologisesti tuetuissa oppimisympäristöissä. Opetus mahdollistaa erilaisten tekstien tulkinnan, käyttämisen ja tuottamisen sekä yksin että yhdessä muiden kanssa.

Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa tavoitteena on kehittää lukio-opiskelussa vaadittavia opiskelutaitoja sekä lisätä tietämystä suomalaisesta yhteiskunnasta ja kulttuurista. Tavoitteena on syventää erityisesti eri tiedonalojen käsitteiden, ajattelutapojen ja ilmaisun hallintaa sekä opiskelijoiden tiedonhankinta ja –soveltamistaitoja. Yhteiskuntatietouden ja kulttuurintuntemuksen avulla opiskelija tutustuu suomalaiseen koulutus- ja yhteiskuntajärjestelmään. Opinto-ohjauksen avulla opiskelijalle muodostuu käsitys suomalaisen lukiokoulutuksen ja muun koulutusjärjestelmän toimintamalleista ja vaatimuksista ja hän oppii asettamaan realistisesti koulutustaan ja kehitystään koskevia tavoitteita.

2 Koulutuksen järjestämisen lähtökohdat ja opintojen rakenne

Lukiokoulutukseen valmistavaan koulutukseen voidaan ottaa opiskelijaksi henkilö,

1. joka on maahanmuuttaja tai vieraskielinen;
2. joka on suorittanut perusopetuksen oppimäärän tai sitä vastaavan oppimäärän taikka jolla katsotaan muutoin olevan vastaavat tiedot ja taidot;
3. jolla ei ole riittäviä kielellisiä valmiuksia suoriutua lukio-opinnoista suomen kielellä;
4. jonka tavoitteena on jatkaa opiskelua lukiossa lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen jälkeen; ja
5. joka ei ole suorittanut yliopistolain (558/2009) 37 pykälän 1 momentissa mainittua tutkintoa tai korkeakoulututkintoa.

Opiskelijaksi ottamisesta päättää lukiolain 20 pykälän mukaan tarkemmin koulutuksen järjestäjä. Hakijoihin sovelletaan yhdenvertaisia valintaperusteita. Opiskelijaksi voidaan koulutuksen järjestäjän päätöksellä ottaa perustellusta syystä myös paluumuuttaja. Lukiokoulutukseen valmistavaan koulutukseen ei voi ottaa opiskelijaa, joka on suorittanut ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetussa laissa (631/1998) tarkoitetun ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon, erikoisammattitutkinnon tai niitä vastaavan aikaisemman tutkinnon, ulkomaisen koulutuksen, joka asianomaisessa maassa antaa kelpoisuuden vastaaviin korkeakouluopintoihin tai korkeakoulututkinnon.

Lukiokoulutukseen valmistava koulutus ei johda tutkintoon eikä annan oikeutta lukiokoulutukseen. Lukiokoulutukseen jo valittu opiskelija voidaan ottaa opiskelijaksi lukiokoulutukseen valmistavaan koulutukseen, mikäli se on tarkoituksenmukaista lukiokoulutuksessa menestymisen kannalta.

2.1 Opintojen rakenne

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen laajuus on 25 kurssia. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suorittaa yhdessä vuodessa. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen voi perustellusta syystä jakaa kahdelle peräkkäiselle lukuvuodelle. Koulutus on kuitenkin suunniteltu yhtenäiseksi kokonaisuudeksi, jota ei sen vuoksi ole mahdollista suorittaa erillisinä kursseina eli aineopintoina.

Opetuksen kesto on keskimäärin 38 tuntia kurssia kohden. Lähiopetuksessa opetukseen tulee tuntia kohti käyttää vähintään 40 minuuttia. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opetusjärjestelyt käyvät ilmi koulun kurssitarjottimista.

Maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävän lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen tuntijako on seuraava:

oppiaine ja aineryhmä	pakolliset kurssit
Äidinkieli ja kirjallisuus*	10
Muut kielet	3
Matemaattiset ja luonnontieteelliset opinnot**	2
Yhteiskuntatietous ja luonnontieteelliset opinnot***	2
Opinto-ohjaus	2
Valinnaiset opinnot	6
Yhteensä	25

*Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine opetetaan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

**Matemaattiset ja luonnontieteelliset opinnot -aineryhmä sisältää matematiikkaa, fysiikkaa, kemiaa, biologiaa ja maantiedettä.

***Yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus -aineryhmä sisältää historiaa ja yhteiskuntaoppia.

Kurssien suoritusjärjestys on vapaa. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen aikana on mahdollisuus suorittaa perusopetuksen opintoja tai lukiokoulutuksen kursseja opiskelijan henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa määritellyllä tavalla. Nämä opinnot voivat sisältyä valinnaisiin opintoihin tai ne voidaan suorittaa lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen vähimmäiskurssimäärän lisäksi. Lukiokoulutukseen valmistava koulutus on päätoimista, kun sen laajuus on vähintään 25 kurssia.

2.2 Perusopetuksen opintojen suorittaminen ja arvosanojen korottaminen

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen aikana opiskelija voi suorittaa perusopetuksen opintoja joko lukiokoulutukseen kuuluvina valinnaisina opintoina tai valmistavan koulutuksen minimikurssimäärän ulkopuolella. Näistä hyväksytyistä perusopetuksen opinnoista opiskelija saa todistuksen.

Perusopetuksen kursseja suorittavan opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja tässä opetussuunnitelmassa tarkennettuihin eri oppiaineiden tavoitteisiin. Opiskelijan osaamisen tason määrittelyssä käytetään apuna perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältyviä hyvän osaamisen kuvauksia ja päättöarvioinnin kriteerejä. Opiskelija voi suorittaa oppiaineen koko oppimäärän tai osia siitä, kuten jonkin vuosiluokan oppimäärä.

Ohjeistus perusasteen päättötodistuksen arvosanojen korottamiseen

	Korotukseen vaadittavat kurssit
Äidinkieli	äi3, 4
S2	s2p3, 4, 5
Englanti	ena6, 7, 8
Matematiikka	ma(5), 6, 7, 8
Ruotsi	rub4, 5, 6
Et/ue	et1/ue1
Historia	hi3 ja hi2
Yhteiskuntaoppi	yh2
Fysiikka	fy2 tai fy3
Kemia	ke2
Biologia	2 kurssia kursseista bi1, bi2, bi3
Maantieto	ge2 tai ge3
Terveystieto	tt1 koe

Korotettujen arvosanojen muodostumisperiaatteet:

Korotukset tehdään perusasteen kursseilla tai perusasteen tasoisilla kurssikokeilla. Opiskelijalta vaaditaan, että hän tekee kaikki korotukseen vaadittavat kurssit yllä olevan taulukon mukaisesti kussakin korotettavassa aineessa.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa alemmille kursseille, jos se on opiskelijan edun mukaista. Opiskelijan arvosana lasketaan suoritettujen kurssien keskiarvona, mikäli opiskelija on tehnyt enemmän kuin korotukseen vaadittavan kurssimäärän (esim. ru1-5 kurssit).

Kurssien suoritustavat:

Vaihtoehto 1. Opiskelija suorittaa kurssin lähiopetuksessa.

Vaihtoehto 2. Opiskelija suorittaa kurssin tenttimällä.

2.3 Lukiokoulutuksen opintojen suorittaminen

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen valinnaisiin opintoihin voi sisältyä valtioneuvoston asetuksessa lukiokoulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta säädettyjä pakollisia, syventäviä ja soveltavia kursseja. Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa voidaan järjestää valinnaisia opintoja myös niissä lukion oppiaineissa, joita ei opiskella perusopetuksessa. Valinnaisina opintoina suoritettut lukiokoulutuksen kurssit merkitään todistukseen lukion opetussuunnitelman mukaisesti.

3 Opetuksen toteuttaminen

3.1 Arvoperusta

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen arvoperusta noudattaa suomalaisen koulutusjärjestelmän arvoperustaa. Suomi turvaa perustuslain nojalla maahanmuuttajien tasa-arvoiset ja yhdenvertaiset oikeudet. Koulutuksen järjestämisen näkökulmasta tasa-arvo tarkoittaa alueellista ja sukupuolten tasa-arvoa sekä opiskelijan taloudellisesta asemasta tai muista henkilökohtaisista ominaisuuksista riippumatonta tasa-arvoa. Yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa syrjiä iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden, sukupuolisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen yleisenä arvolähtökohtana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioitus. Sivistysihanteena on pyrkimys hyvyyteen, totuuteen ja kauneuteen. Koulutus edistää yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta, luo edellytyksiä avoimelle demokratialle ja hyvinvoinnille sekä ehkäisee syrjäytymistä. Lisäksi lukiokoulutukseen valmistava koulutus harjaannuttaa nuoria ja aikuisia maahanmuuttajia kestävään elämäntapaan ja arjen taitoihin.

Lukiokoulutukseen valmistava koulutus ohjaa tunnistamaan eri kulttuureja yhdistäviä hyvän elämän arvoja ja periaatteita. Opiskelu tukee maahanmuuttajien omia kulttuuriperinteitä sekä auttaa arvioimaan ja uudistamaan niitä, jos ne ovat ristiriidassa Suomessa vallitsevien lakien kanssa. Opiskelu vahvistaa opiskelijan taitoja toimia kulttuurisesti monimuotoisessa yhteiskunnassa sekä kartuttaa opiskelijan kulttuurienvälistä toimintakykyä. Koulutus kannustaa vuorovaikutukseen eri kulttuuriryhmien välille ja kantaväestön kanssa. Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa edistetään hyviä etnisiä suhteita. Syrjintää, rasismia, väkivaltaa tai kiusaamista ei sallita missään muodossa eikä keneltäkään.

Opiskelijaa rohkaistaan arvioimaan julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden mahdollisia ristiriitoja sekä pohtimaan kriittisesti suomalaisen yhteiskunnan mahdollisuuksia ja epäkohtia. Opiskelussa arvoja ja periaatteita kielennetään mahdollisuuksien mukaan. Tavoitteena on arvojen toteutuminen koulutuksen järjestämistavoissa ja opetuksessa sekä eetoksessa ja toimintakulttuurissa.

Lukioon valmistavan koulutuksen arvopohja vastaa Kajaanin lukion arvoja.

3.2 Oppimiskäsitys

Oppiminen on prosessi, jossa opiskelija rakentaa tietoa aikaisemman tietoperustan pohjalle aktiivisesti ja tavoitteellisesti. Uusi tieto suhteutetaan tietoperustaan ja samalla tietoperustaa muovataan uudelleen. Tiedon rakentaminen on valintaa, vertailemista, jäsentämistä ja järjestämistä sekä tulkitsemista, arvioimista ja

soveltamista uusissa tilanteissa. Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa korostuu oppiminen sosiaalisessa vuorovaikutuksessa opettajan ja muiden opiskelijoiden kanssa.

Oppimisessa kielen merkitys on keskeinen. Sen avulla rakennetaan ja muovataan tietoperustaa. Kieli ei ole vain oppimisen väline, vaan kielellä luodaan merkityksiä ja todellisuutta koskevaa tietoa. Lukio-opiskelu edellyttää opiskelijalta tiedonalojen kielten hallintaa. Opiskelija oppii eri tiedonalojen kieltä, kielenkäytössä vaadittavia tekstitaitoja ja tapoja.

Monilukutaito eli taito ymmärtää, tulkita ja tuottaa erilaisia tekstejä on lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa olennainen ja kaikissa opinnoissa välttämätön tavoite. Monilukutaito perustuu laajaan tekstikäsitelmään, jolloin teksteillä ei tarkoiteta ainoastaan kirjoitettuja tekstejä, vaan myös esimerkiksi puhuttuja ja kuvallisia tekstejä.

3.3 Toimintakulttuuri

Yhteisön toimintakulttuuri on sen historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutunut tapa toimia. Koska lukiokoulutukseen valmistavaan koulutukseen opiskelijat voivat tulla hyvinkin erilaisista kulttuureista ja koulukulttuureista, on alusta asti tärkeää luoda ja kehittää yhteistä toimintakulttuuria. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen toimintakulttuuri rakentuu oppivan yhteisön periaatteille. Se tukee kaikkien yhteisön jäsenten hyvinvointia ja oppimista. Se on jatkuvan kehittämisen kohde osana koko lukion toimintakulttuuria.

4 Opiskelun ohjaus ja tuki

Opiskelijaa ohjataan ja tuetaan lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen suorittamisessa ja lukio-opintoihin hakeutumisessa. Ohjauksen avulla opiskelija oppii suunnittelemaan opintonsa, tekemään yksilöllisiä valintoja, seuraamaan opinnoissa etenemistään ja arvioimaan omaa oppimistaan. Ohjausta antavat opinto-ohjaajat, ryhmänohjaaja sekä lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opettajat.

4.1 Ohjauksen järjestäminen

Ohjaustoiminta lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa muodostaa kokonaisuuden, jonka tarkoituksena on tukea opiskelijaa opintojen kaikissa vaiheissa. Opiskelijaa ohjataan arvioimaan aikaisempia opintojaan tai muutoin hankittua osaamistaan, suunnittelemaan opintojensa sisältöä ja tekemään tarkoituksenmukaisia valintoja omista tavoitteistaan käsin. Opiskelijaa ohjataan etsimään tietoa lukiokoulutuksen valinnoista ja niiden vaikutuksesta jatko-opintoihin. Opiskelijan tulee koulutuksen aikana oppia käyttämään tietoverkkoja tiedonhakuun

ja löytämään itselleen sopivia lukiovaihtoehtoja, joihin hän voi hakeutua lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen jälkeen.

Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa ohjaus järjestetään henkilökohtaisena ja ryhmämuotoisena ohjauksena. Opinto-ohjautta antavat opinto-ohjaajat ja aineenopettajat. Opinto-ohjaaja vastaa opiskelijan ohjauksesta kokonaisvaltaisesti opintojen aikana ja aineenopettajat ohjaavat opiskelijaa oman tiedonalansa käsitteisiin ja tiedonkäsitteilytapoihin. Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelijan kanssa keskustellaan hänen opintoihinsa, tulevaisuuteensa ja elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Ryhmämuotoisessa ohjauksessa käydään opiskelijoiden kanssa läpi lukio-opintoihin liittyvät vaatimukset ja mahdollisuudet. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat tekemään tarkoituksenmukaisia ja heille soveltuvia oppiaine- ja oppimäärävalintoja.

4.2 Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma

Koulutuksen alussa laaditaan yhdessä opiskelijan kanssa henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, joka perustuu opiskelijan aikaisemmin hankkimiin tietoihin ja taitoihin. Siksi koulutuksen alussa selvitetään opiskelijan kielitaidon taso ja oppimishistoria, joiden perusteella opiskelun tavoitteet asetetaan. Henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa määritellään opiskelun tavoitteet, opinto-ohjelma, opintojen suoritustavat ja suoritusrjestyks sekä mahdolliset tukitoimet.

Lukio-opetukseen valmistavan koulutuksen aikana opiskelija voi opiskella perusopetuksen oppiaineita ja korottaa perusopetukset oppiaineiden arvosanoja erityisessä tutkinnossa. Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa opiskelija parantaa opetuskielen hallintaansa ja opiskelemaan oppimisen taitojaan sekä useiden oppiaineiden osaamista opetuskielellä. Lisäksi opiskelija voi suorittaa lukiokursseja. Henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan voi siis kuulua näiden perusteiden mukaisia opintoja sekä perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opintoja. Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman toteutumista seurataan ja sitä päivitetään säännöllisesti osana opinto-ohjausta.

4.3 Ohjaussuunnitelma

Opiskelija saa lukiossa ohjausta opiskelunsa ja oppimisensa tueksi. Ohjaus auttaa opiskelijoita suunnittelemaan opinto-ohjelmaa, tukee opiskelun eri vaiheissa sekä auttaa jatkokoulutusta ja elämänuraa koskeissa suunnitelmissa ja valinnoissa.

Ohjaus on sekä luokkamutoista että henkilökohtaista. Ohjaukseen osallistuvat rehtori, apulaisrehtorit, opinto-ohjaajat, ryhmänohjaajat ja eri aineiden opettajat sekä opiskelijahuoltoryhmä. Ohjausrjestyksellään tukevat ja täydentävät lukion toimistosuhteet. Kajaanin lukion ohjausrjestyksellään kuuluvat myös tutorit ja tossututorit.

Ryhmänohjaajalla on vastuu lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen ohjauksen kokonaisuudesta. Ryhmänohjaaja tekee yhteistyötä muiden ohjausta tekevien tahojen kanssa sekä osallistuu tarvittaessa opiskelijahuoltoryhmän toimintaan.

Henkilökohtaisessa ohjauksessa opinto-ohjaaja ohjaa lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opiskelijaa rakentamaan omaan elämäntilanteeseensa parhaiten sopiva, tavoitteellinen opintosuunnitelma ja jatko-opintosuunnitelma. Aineenopettajan ohjausrooli korostuu samanaikaisopetuksessa, jonka avulla rakennetaan siltaa eri oppiaineiden välille ja vahvistetaan opetuksen kielitietoisuutta.

Lukiossa toimii opiskelijahuoltoryhmä. Sen tavoitteena on tukea opiskelijaa kokonaisvaltaisesti, jos tulee ongelmia. Opiskelijahuoltoryhmään kuuluvat rehtori/apulaisrehtori, terveydenhoitaja, kuraattori, opinto-ohjaajat ja tarvittaessa opettajien tai ryhmänohjaajien edustajat.

Lukion sosiaalityöntekijänä kuraattori tekee psykososiaalista oppilashuoltotyötä ja edustaa lastensuojelun näkökulmaa. Kuraattori tukee opiskelijaa opiskeluun, sosiaaliin suhteisiin ja elämänhallintaan liittyvissä asioissa, sosiaalisten ja psyykkisten vaikeuksien poistamiseksi. Kuraattori tukee opiskelijaa ja hänen perhettään pysymään toimintakykyisenä erilaisissa elämän vaikeissa tilanteissa.

Terveydenhoidon päätehtävänä on auttaa opiskelijoita terveyden ylläpitämisessä. Ohjausta annetaan kaikissa terveyteen ja hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Lukion terveydenhoitajan vastaanotto on terveysasema VITALissa.

4.4 Opiskelijahuolto

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opiskelijoille tarjotaan samat opiskelijahuollon palvelut kuin koulun muille opiskelijoille. Opiskeluhoitoa järjestettäessä ja toteutettaessa otetaan huomioon lukioon valmistavaan koulutukseen osallistuvien opiskelijoiden tausta ja yksilölliset tarpeet.

4.5 Oppimisen ja opiskelun tuki

Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa opiskelijan osaamisessa voi olla vaihtelua koulutustaustojen moninaisuuden vuoksi tai opiskelun edellytykset voivat olla heikentyneet sairauden, vamman tai muun toimintavajauden vuoksi. Opiskelijalla voi olla myös elämäntilanteeseen liittyviä ongelmia, joissa tarvitaan tukea.

Kajaanin lukion opinto-oppaassa ja ohjaussuunnitelmassa (4.3) on kuvattu, miten tukea tarvitsevien opiskelijoiden tukitoimet järjestetään. Kurinpitotoimissa sovelletaan Kajaanin lukion suunnitelmaa kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

5 Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

5.1 Opetuksen yleiset tavoitteet

Maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävän lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen tavoitteena on parantaa opiskelijan valmiuksia suomenkielisessä opetuksessa selviämiseen sekä parantaa opiskelijan opiskelutaitoja. Lisäksi tavoitteena on antaa opiskelijalla valmiuksia toimia aktiivisena kansalaisena suomalaisessa yhteiskunnassa. Koulutuksen tavoitteena on myös mahdollisuuksien mukaan tukea ja edistää opiskelijoiden oman äidinkielen hallintaa.

5.2 Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

5.2.1 Äidinkieli ja kirjallisuus (suomi toisena kielenä ja kirjallisuus)

Opetuksen tavoitteet

Suomen kielen opetuksen tavoitteena on monilukutaito, jonka avulla opiskelija ymmärtää, tuottaa, osaa arvioida ja analysoida erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä sekä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä että yhteiskunnassa. Monilukutaitoa kehitetään koko lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen ajan, ei ainoastaan suomen kielen opetuksessa.

Suomen kielen opetuksessa korostuu viestinnällisyys sekä toiminnallisuus eli se, miten erilaisissa kielenkäyttötilanteissa toimitaan ja mihin kieltä käytetään. Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa vahvistetaan perusopetuksen aikana opittuja sisältöjä sekä annetaan valmiuksia lukio-opintoja varten. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa varmistetaan, että opiskelija on saavuttanut perusopetuksen suomi toisena kielenä -oppimäärän tavoitteet. Suomen kielen opetuksen perusopetuksena lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa onkin, että opiskelija hallitsee kehittyvän peruskielitaidon eli osaa toimia tarkoituksenmukaisella tavalla erilaisissa kielenkäyttötilanteissa, osaa tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä kriittisesti sekä käyttää kieltä monipuolisesti ja luovasti. Hän tuntee kirjallisuutta ja kulttuuria sekä rakentaa monikielistä ja -kulttuurista identiteettiään sekä osaa arvioida ja käyttää kielellisiä valmiuksiaan kaiken oppimisen tukena. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen aikana syvennetään ja varmistetaan näitä taitoja.

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen alussa opiskelijan kielitaito tarkistetaan ja opiskelijalle asetetaan oppimistavoitteet siten, että opiskelijan kielitaitoprofiili

kehittyä tasaisesti. Kielitaito koostuu tulkintataidoista eli kuullun ja luetun ymmärtämisestä sekä tuottamistaidoista eli puhumisesta ja kirjoittamisesta. Näihin kaikkiin osa-alueisiin sisältyy sanaston ja rakenteiden hallinta. Kielitaidon testaamisessa käytetään Testipisteen testistöä.

Lukiokoulutuksen valmistavan koulutuksen päättyessä opiskelijalla tulisi olla toimiva tai sujuva peruskielitaito (kielitaidon tasojen kuvausasteikon taso B1). Kielitaidon eri osa-alueiden osaamista kuvaava kielitaitoprofiili voi kuitenkin vaihdella opiskelijakohtaisesti.

Opiskeluympäristö ja työtavat

Toisen kielen oppimisessa kohdekielinen ympäristö tukee opiskelijan kielitaidon kehittymistä. Näin ollen erityisesti suomen kielessä hyödynnetään luokkahuoneen ulkopuolisia ja digitaalisia ympäristöjä. Opiskelijaa kannustetaan erilaisten verkossa tarjolla olevien interaktiivisten oppimisympäristöjen käyttöön. Huomiota kiinnitetään erityisesti kriittiseen tiedonhakuun ja opiskelijan omaan osallistumiseen.

Opiskelijan kielitaidon kokonaisvaltaista kehittämistä tukee se, kun opetuksessa huomioidaan mahdollisuuksien mukaan muissa oppiaineissa käytettyä materiaalia. Näistä voidaan poimia kielellistä ainesta, joiden avulla vahvistetaan eri tekstilajien ymmärtämistä ja tuottamista.

Arviointi

Opiskelijalle annetaan monipuolista sanallista palautetta hänen edistymisestään kielitaidon eri osa-alueilla, jotta opiskelijalle muodostuu realistinen käsitys omasta kielitaidostaan. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen todistukseen merkitään opiskelijan saavuttama kielitaidon tason suomen kielen luetun ymmärtämisessä, kirjoittamisessa, kuullun ymmärtämisessä ja puhumisessa kielitaidon tason kuvausasteikon mukaisesti. Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa käytetään voimassa oleviin lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältyvää kielitaidon tasojen kuvausasteikkoa. Kurssit arvioidaan asteikolla suoritettu – hylätty.

Kurssit

LVS1 Kielen rakenteet funktionaalisesta

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tuntee kielitaitonsa vahvuudet ja kehittämiskohteet. Opiskelija kertailee perusopetuksen suomen kielen oppimäärän keskeisiä sisältöjä ja kehittää kielen rakenteen hallintaansa. Opiskelija vahvistaa morfologisen että sana- ja lausetason osaamistaan. Erityistä huomiota kiinnitetään sellaisiin lausetason taitoihin, joilla vahvistetaan opiskelijan kirjoittamisen taitoa.

Keskeiset sisällöt:

- opiskelijan kielitaidon kartoitus
- keskeinen morfologia
- syntaksin vahvistaminen ja kirjoittamistaidon kehittyminen
- lausetyyppien, sanajärjestyksen ja rektioiden harjoittelu
- puhutun kielen ja kirjoitetun kielen morfologiset ja syntaktiset erot sekä niiden vaikutus kielenkäyttöön

Arviointi

Suoritettu – hylätty

LVS2 Tekstin rakenteet funktionaalisesta

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tuntee kerta perusopetuksen suomen kielen oppimäärän keskeisiä sisältöjä ja kehittää kielen rakenteen hallintaansa. Opiskelija vahvistaa tekstikieliopin hallintaa ja tutustuu tekstien rakennepiirteisiin.

Keskeiset sisällöt:

- kirjoitetun kielen rakenteet tekstitasolla
- erilaisten tekstien rakentuminen ja keinot niiden rakentamiseen
- metatekstit, koheesio ja sidoksisuus
- päälause, rinnasteinen ja alisteinen sivulause
- lausekeajattelu luetun ymmärtämisen tukena

Arviointi

Suoritettu – hylätty

LVS3 Eri tiedonalojen kieli

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija kehittää eri tiedonalojen kielen hallintaa ja käsitteellisen kielen hallintaa. Opiskelija ymmärtää eri oppiaineiden tekstien erilaisia tapoja kuvata/hahmottaa ilmiöitä ja rakennepiirteitä. Opiskelija hallitsee eri oppiaineiden tekstikäytänteitä ja tuntee eri oppiaineiden tyypillisiä tekstilajeja.

Keskeiset sisällöt:

- eri tiedonalojen tyypilliset käsitteet, määritelmät ja tekstilajit
- eri tiedonalojen tekstien rakennepiirteet
- tietotekstien käsitesisällöt omassa puheessa
- tietotekstien käsitteistön ymmärtäminen ja aktiivinen tuottaminen

Arviointi

Suoritettu – hylätty

LVS4 Tekstejä kirjoittamaan

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija kirjoittaa eri tiedonalojen opiskeluun liittyviä tekstejä, ymmärtää ja tulkitsee suullisesti ja kirjallisesti eri tiedonaloille tyypillisiä tekstejä ja harjoittelee myös yhdessä kirjoittamista.

Keskeiset sisällöt:

- erilaisten arkipäivän tekstien tuottaminen (esim. blogiviesti tai muu verkkoteksti, mielipide, kommentti, kritiikki, formaali ja ei-formaali sähköposti)
- opiskeluun liittyvien tekstien tuottaminen (esim. tutkielma, koevastaus, essee, käsitelmäärittely, lähteiden käyttö, tiedon esittäminen visuaalisesti, kuten diagrammina tai taulukkona)
- tarkka kuvailu ja kerronta
- sanaston varioivuus ja idiomaattisuus
- käsitteiden määrittely sekä systemaattinen sanojen johtaminen
- yhdessä kirjoittaminen
- omien ja toisten tekstien huoltaminen ja oikeakielisyys (esim. alkukirjain, välimerkit, kappalejako)

Arviointi

Suoritettu – hylätty

LVS5 Kuunnellaan ja puhutaan 1

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija kehittää ilmaisutaitojaan ja kehittää puhutun kielen ymmärtämisen ja tuottamisen taitoaan.

Keskeiset sisällöt:

- suomen kielen kuuntelemisen ja puhumisen harjoittelu
- ilmaisutaidon harjoituksia (pari- ja ryhmäharjoituksia), roolileikkejä, fiktiivisiä tekstejä, runoja ja riimejä
- puheen pitäminen vapaasta aiheesta
- idiomaattinen reagointi
- huomion kiinnittymistä puhekielen tilanteiseen variaatioon
- huomion kiinnittymistä ääntämiseen, lausepainoon ja puheen rytmiin

Arviointi

Suoritettu – hylätty

LVS6 Suomalainen kirjallisuus ja kulttuuri

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu suomalaiseen nykykirjallisuuteen ja kulttuuriin ja tutustuu kirjallisuuden keskeisiin analyysikäsitteisiin.

Keskeiset sisällöt:

- Suomen nykykirjallisuuden ja kulttuurin peruskäsitteitä
- lyhyt katsaus muutamaa tärkeää nykykirjailijaan
- kirjallisuuden tekstilajit (esim. romaani, novelli, runo, näytelmä)
- erilaisiin tekstilajeihin tutustuminen lukemalla
- kirjallisuuden analysoinnin käsitteitä sekä erilaisia analyysikeinoja

Arviointi

Suoritettu – hylätty

LVS7 Maailmankirjallisuus ja kulttuurinen monimuotoisuus

Kurssin tavoitteena on se, että opiskelija tulee tietoiseksi kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja vahvistaa samalla kulttuurista identiteettiään.

Keskeiset sisällöt:

- kulttuurinen monimuotoisuus ja moninaiset identiteetit
- toiseuden kokemus
- kirjallisuuden liittyvä monimediainen esitys luetun teoksen pohjalta
- omien fiktiivisten tekstien tuottaminen
- kulttuurinen monimuotoisuus: ihmisryhmien monenlaiset ja muuttuvat elämänmuodot (esim. nuorison ajankohtaiset alakulttuurit, kuten nettiyhteisöt ja fanifiktio)

Arviointi

Suoritettu – hylätty

LVS9 Digitaaliset tekstitaidot

Kurssin tavoitteena on se, että opiskelija tutustuu mediakulttuuriin osana omaa elämäänsä. Hän tuottaa erilaisia mediatekstejä erilaisin teknologisin välinein. Opiskelija myös pohtii sosiaalisen median merkitystä oman elämänsä näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt:

- vahvistaa digitaalisia tekstitaitoja
- kiinnittää huomiota sosiaalisessa mediassa käytettyyn kieleen analysoinnin ja harjoittelun keinoin
- verkkosivustojen luotettavuuden vertailun harjoittelu
- verkkotekstien arvioiminen
- erilaisien digitaalisten tekstien tuottaminen (huomioidaan kuvat, videot, linkitys ja liikkuva kuva)
- opiskelija tuo tunnille analysoitavaksi itse valitsemiaan tekstejä

Arviointi

Suoritettu – hylätty

LVS10 Mediakulttuuri

Kurssin tavoitteena on se, että opiskelija tutustuu mediakulttuuriin yhteiskunnallisesta näkökulmasta ja pohtii sosiaalisen median merkitystä yhteiskunnallisena ilmiönä.

Keskeiset sisällöt:

- mediat ja niiden ilmaisukeinot
- uutiskriteerit
- aikakauslehdet
- vaikuttamaan pyrkivän viestinnän osatekijöiden analyysi (esim. mainosten kieli)
- kuvat ja kuvanlukeminen
- opiskelija tuo tunnille analysoitavaksi verkkovideoita

Arviointi

Suoritettu – hylätty

5.2.2 Muut kielet (vähintään kolme kurssia)

Muiden kielten opinnot voivat lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa muodostua yhden tai useamman kielen kursseista. Valittavia kursseja Kajaanin lukiossa ovat toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten kurssit. Lisäksi englannin alkeiden opiskelu voidaan toteuttaa Kainuun ammattiopiston Valman englannin kursseilla.

Perusopetuksessa alkanut kieli

Opetuksen tavoitteena on vahvistaa perusopetuksessa tai muualla saatua englannin kielen taitoa. Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija osaa viestiä kohdekielelle ja sen kulttuurille ominaisella tavalla, osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin, tuntee omat vahvuutensa ja kehittämistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana, osaa kehittää kielitaitoaan tarkoituksenmukaisin strategioin ja ymmärtää opiskeltavan kielen oman tulevaisuuden kannalta.

Opetuksen tavoitetason määrittelyssä hyödynnetään perusopetuksen opetussuunnitelman 2014 määritellyjä tavoitetasoja, joka perusopetuksessa alkaneelle A-oppimäärälle on B1.1 ja perusopetuksessa alkaneelle B-oppimäärälle on A2.1.

Opiskeluympäristö ja työtavat

Opiskeluympäristön ja käytettävien työtapojen tulee tukea aikaisempiin kokemuksiin pohjautuvaa tiedonrakentumista ja auttaa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Opiskeluympäristön tulee antaa tilaisuuksia kokeilla ja löytää itselle sopivia työskentelymuotoja. Erilaisia apuvälineitä kuten digitaalisia sanakirjoja ja lähdemateriaaleja voidaan käyttää tuntityöskentelyssä ja kokeissa. Autenttiseen

materiaaliin, tiedon hakuun ja sen arviointiin sekä kannustavaan palautteeseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Arviointi

Arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön sekä monipuolisiin arviointimenetelmiin, esimerkiksi kirjallisiin ja suullisiin kokeisiin, suulliseen ilmaisuun tai muihin näyttötapoihin. Oppimista tukevaa arviointia toteutetaan myös opiskelijan itsearviointin ja vertaisarviointin sekä arviointi- ja kehityskeskustelujen avulla. Kokeissa tai vastaavissa suositetaan lähteiden ja apuvälineiden käyttöä. Kurssit arvioidaan asteikolla suoritettu – hylätty.

Kurssit

LVKA1 Kielitaito osana opiskelua ja muita elämäalueita

Kurssin tavoitteena on se, että opiskelija tekee yhdessä opettajan kanssa kurssin alussa arvion omista lähtökohdistaan ja erityisesti omista opiskelutaidoistaan, ottaa vastuun oman kielitaitonsa kehittämisestä ja pystyy keskustelemaan kurssin aihepiiriin liittyvistä teemoista sekä tuottamaan niistä kirjallisen esityksen.

Keskeiset sisällöt:

- perusrakenteiden vahvistaminen sekä puheen ja kirjoittamisen käytänteiden harjoittelua
- opiskeluun ja muihin itselle tärkeisiin elämäalueisiin liittyvä kirjallinen ja suullinen harjoittelu
- oman esityksen tuottaminen ja muokkaaminen myös vertaispalautetta hyödyntäminen

Arviointi

Suoritettu – hylätty

LVKA2 Arkipäivän tilanteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija selviytyy erilaisista jokapäiväisistä kielenkäyttötilanteista, osaa tuottaa suullisesti kertomuksen, kuvauksen, ohjeen ja perustellun mielipiteen, puhuu ja kirjoittaa tilanteen mukaisesti, kehittää vuorovaikutustaitoja ja osaa arvioida vertaisiaan.

Keskeiset sisällöt:

- vuorovaikutus- ja asiointiharjoitukset erilaisissa kasvokkaisissa ja monimediaisissa viestintätilanteissa (esim. ostoksilla, pankissa, postissa, lääkärissä, liikenne-, majoitus- ja ateriapalveluja käytettäessä)
- erilaisia suullisia harjoituksia yksin ja ryhmässä
- oman tuotoksen muokkaaminen palautetta hyödyntäen

Arviointi
Suoritettu – hylätty

LVKA3 Mediat

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija hallitsee perustiedot medioista ja osaa käyttää viestintävälineitä monipuolisesti, etsiä tietoa erilaisista lähteistä ja hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa opiskelussaan.

Keskeiset sisällöt:

- suppea tutkielma tai projekti tai portfolio aiheesta, joka liittyy yhteiskuntatietouteen tai kulttuurintuntemukseen tai luonnontieteisiin

Arviointi
Suoritettu – hylätty

5.2.3 Lukiokoulutuksen valmistavassa koulutuksessa alkava kieli

Opetuksen päätavoitteena on tutustuttaa opiskelija uuteen lukiokoulutuksessa alkavaan kieleen, sen kielialueeseen ja kulttuureihin. Tavoitteena on, että opiskelija saa tuntuman kielen perustanastoon ja –rakenteisiin, selviytyy yksinkertaisista vuorovaikutustilanteista ja osaa kertoa itsestään ja arkielämästään sekä pystyy kirjoittamaan lyhyitä viestejä tutuissa arkielämän tilanteissa.

Tavoitetasona lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa alkavalle oppimäärälle on A1.1.

Opiskeluympäristö ja työtavat

Opiskeluympäristön tulee antaa tilaisuuksia kokeilla ja löytää itselleen sopivia työskentelymuotoja. Erilaisia apuvälineitä, kuten digitaalisia sanakirjoja ja lähdemateriaaleja, voidaan käyttää tuntityöskentelyssä ja kokeissa. Autenttiseen materiaaliin, tiedon hakuun ja sen arviointiin sekä kannustavaan palautteeseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Arviointi

Arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön sekä monipuolisiin arviointimenetelmiin, esimerkiksi kirjallisiin ja suullisiin kokeisiin, suulliseen ilmaisuun tai muihin näyttötapoihin. Oppimista tukevaa arviointia toteutetaan myös opiskelijan itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin sekä arviointi- ja kehityskeskustelujen välillä. Kokeissa tai vastaavissa suositetaan lähteiden ja apuvälineiden käyttöä. Kurssit arvioidaan asteikolla suoritettu – hylätty.

Kurssit

LVKB1 Kieleen tutustuminen

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii kielen äänteet, intonaatiota sekä perussanastoa ja –rakenteita, ymmärtää tuttavallista puhetta ja käyttää tavallisia puheilmauksia yleisissä arkipäivän tilanteissa sekä hahmottaa yksinkertaisen kirjoitetun viestin pääajatuksen ja osaa kirjoittaa yksinkertaisia viestejä.

Keskeiset sisällöt:

- henkilötietojen ja itseä koskevien perustietojen antaminen
- tervehdykset, keskustelun aloittaminen, kuulumisista kertominen, kysyminen ja vastaaminen
- yksinkertaisten viestien lukeminen ja kirjoittaminen

Arviointi

Suoritettu – hylätty

LKVB2 Asioiminen ja harrastukset

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii arkielämän keskeistä sanastoa ja ilmauksia, tutustuu yksinkertaisiin lauserakenteisiin ja teksteihin, oppii työskentelemään pareittain tai ryhmässä ja oppii käyttämään kieltä erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Keskeiset sisällöt:

- tiedustelujen tekoa, puhelinasiointia
- erilaisten arkipäivän palveluiden käyttöä, kaupassa asiointia, liikennevälineissä käyttäytymistä
- harrastuksiin ja vapaa-ajan viettoon liittyviä vuorovaikutustilanteita
- helppojen tekstien lukua

Arviointi

Suoritettu – hylätty

LVKB3 Elinympäristö ja sosiaaliset verkostot (LVKB3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii kertomaan kirjallisesti ja suullisesti elinympäristöstään, lähipiiristään ja ystävistään, oppii havainnoimaan kaksikielistä ympäristöä Suomessa ja oppii tekemään yksinkertaista tiedonhakua kohdekielellä.

Keskeiset sisällöt:

- tekstin ymmärtämisen ja tuottamisen harjoittelemine
- kaksikielisiin ilmiöihin tutustuminen erilaisissa ympäristöissä
- opiskelijan elinympäristöstä kertova kirjallinen tai suullinen esitys

Arviointi
Suoritettu – hylätty

5.3 Matemaattiset ja luonnontieteelliset opinnot

Opetuksen tavoitteet

Matemaattisten ja luonnontieteellisten aineiden opinnoissa syvennetään perusopetuksen oppimäärään sisältyviä tietoja painottaen kyseisen tiedonalan käsitteiden ja sanaston hallintaa. Tiedollisesti varmistetaan perusopetuksen oppimäärän ydinasioiden osaaminen sekä valmistaudutaan lukiossa vaadittavaan opiskelutekniikkaan matematiikassa ja luonnontieteissä. Opintojen aikana arvioidaan, minkä laajuinen oppimäärä matematiikassa, fysiikassa ja kemiassa on tarkoituksenmukainen opiskelijalle.

Maantieteen ja biologian kurssi toteutetaan yhteistyössä suomi toisena kielenä -kurssien 3 ja 4 kanssa. Opintoja tulee eriyttää opiskelijoiden osaamien taitojen mukaan.

Opiskelu ympäristö ja työtavat

Kielitietoiset työtavat matematiikassa liittyvät ohjeiden ja opetuspuheen avaamiseen ja sanallisten tehtävien purkamiseen. Kemiassa ja fysiikassa ne tarkoittavat käsittemäärittelyjen, selostusten ja muiden aineille tyypillisten tekstilajien (esim. oppikirjatekstien) harjoittelemista. Maantieteessä ja biologiassa kielitietoisia työtapoja ovat käsittemäärittelyharjoitukset karttojen, diagrammien ja taulukoiden tulkintaharjoitukset ja omien tekstien tuottaminen ohjatusti.

Arviointi

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso ja valmiudet. Arvioinnissa käytetään monipuolisia arviointimenetelmiä. Opiskelijat oppivat tuntemaan lukiolle ominaiset arviointimenetelmät kuten kurssikokeet. Kurssit arvioidaan asteikolla suoritettu – hylätty.

Kurssit

LVLUMA1 Matematiikkaa, fysiikkaa ja kemiaa

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa perusopetuksessa hankittuja matemaattisia taitojaan ja kertailee oppiaineiden keskeisiä käsitteitä sekä osaa valita osaamistasoaan vastaavat oppimäärät lukiossa.

Keskeiset sisällöt

- luvut ja laskutoimitukset, algebra, funktiot, geometria, todennäköisyys ja tilastot
- liike ja voima, värähdys- ja aaltoliike, lämpö, sähkö, luonnon rakenteet
- luonnon tutkimisen taitoja

Arviointi
Suoritettu – hylätty

LVLUMA2 Biologiaa ja maantiedettä

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää biologian ja maantiedon keskeisiä käsitteitä ja oppii käyttämään niitä omissa teksteissä. Opiskelija oppii lukemaan taulukoita, diagrammeja ja karttoja. Lisäksi opiskelija vahvistaa perusopetuksessa hankittuja biologian ja maantieteen tietoja ja taitoja sekä perehtyy oppiaineiden keskeisiin ilmiöihin.

Keskeiset sisällöt:

- luonnon tutkimustaidot
- yhteinen ympäristö ja siihen vaikuttavat asiat
- luonnontieteellisten ilmiöiden syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen
- luonto, elämä, ekosysteemit ja evoluutio
- maailman, Euroopan ja Suomen maantieteellinen järjestäminen

Arviointi
Suoritettu – hylätty

5.4 Yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus

Opetuksen tavoitteet

Yhteiskuntatietouden ja kulttuurintuntemuksen kurssit syventävät opiskelijan tietoja suomalaisesta yhteiskunnasta ja antavat opiskelijalle työkaluja erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden itsenäiseen arvioimiseen ja tutkimiseen. Opinnot liittyvät Suomen historiaan sekä sen eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin. Kulttuurintuntemuksessa kiinnitetään huomiota kulttuurien monimuotoisuuteen ja monikerroksisuuteen. Kurssit syventävät perusopetuksentietoja ja johdattavat opiskelijoita lukion yhteiskuntaopin ja historian kurssien tavoitteisiin ja sisältöihin. Opetuksessa harjaannutetaan yhteiskuntaopille ja historialle ominaisia opiskelu- ja tekstitaitoja.

Opiskeluympäristö ja työtavat

Kielitietoiset työtavat vahvistavat opiskelijoiden monilukutaitoa. Tekstilähtöinen lukemisen ja kirjoittamisen samanaikainen opiskelu, koevastausten ja itsearvioinnin harjoittelu, käsitelmäärittely, omien sanastojen tekeminen, keskusteluharjoitukset ja erilaisten lähteiden pohjalta tehdyt päättelyharjoitukset ovat historiaan soveltuvia työtapoja. Taideaineiden työtavat ja opintokäynnit soveltuvat kulttuurintuntemuksen opintoihin.

Arviointi

Arvioinnissa käytetään joustavia ja monipuolisia menetelmiä. Oppimispäiväkirjat, prosessitehtävät eri aiheista, esitelmät, referaatit, esseet ja pienoistutkielmat ovat yhteiskunta- ja kulttuurituntemukseen soveltuvia menetelmiä. Käsitteen määrittelytehtävät voivat olla osa oppimista tukevaa arviointia. Lukiolle tyypillisiä kurssikokeita käytetään oppimistehtävinä. Kurssit arvioidaan asteikolla suoritettu–hylätty.

Kurssit

LVHY1 Historian perusteita

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tuntee oppiaineelle tyypillisiä käsitteitä ja osaa käyttää niitä oikein. Opiskelija tuntee Euroopan historian ja kansainvälisten suhteiden tärkeimpiä käännekohtia ja osaa suhteuttaa ne nykyajan ilmiöihin sekä tuntee erilaisia syitä (taloudelliset, poliittiset, konfliktit, ympäristölliset syyt), jotka ovat johtaneet muuttoliikkeisiin. Opiskelija osaa tulkita historialle tyypillisiä lähteitä.

Keskeiset sisällöt

- kulttuurihistorian kausia ja käännekohtia pääpiirteittäin keräily- ja pyyntikulttuurista jälkiteolliseen aikaan ja yksilöllistymiseen
- muuttoliikkeet osana ihmiskunnan historiaa
- historian tekstien lukeminen ja kirjoittaminen: käsitteiden avaaminen ja omien sanastojen tekeminen, tekstin rakennepiirteet, kuvien, karttojen ja tilastojen ymmärtäminen ja tulkitseminen eri sisältöjen yhteydessä

Arviointi

Suoritettu – hylätty

LVHY2 Suomen yhteiskunta ja kulttuurit

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää monimuotoista ja erilaisista kulttuureista muodostuvaa yhteiskuntaa. Opiskelija tuntee suomalaista yhteiskunta- ja talousjärjestelmää koskevia peruskäsitteitä, joiden avulla hän voi käsitellä ja arvioida yhteiskunnallista tietoa ja toimia aktiivisena kansalaisena. Opiskelija tuntee Suomen kieli- ja kulttuuriryhmiä ja niiden historiaa. Opiskelija oppii tuntemaan kansainvälisten suhteiden ja kansainvälisten järjestöjen toiminnan perusteet sekä osaa lukea ja tulkita yhteiskuntaopille ominaisia lähteitä ja tuottaa itse yhteiskuntaopille tyypillisiä tekstejä.

Keskeiset sisällöt:

- valta ja vaikuttaminen: valta ja erilaiset vallankäytön muodot, suomalainen demokratia ja poliittinen järjestelmä ja aktiivinen kansalaisuus
- kansalaisen taloustaito
- oikeusvaltio: perusoikeudet, vallan kolmijako (-oppi) ja kansalaisuus

- Suomen kulttuurihistoria ja kansallisvaltion rakentaminen 1800-luvulla
- suomalaisia perinteitä ja tapakulttuuria sekä niiden muotoutuminen vuorovaikutuksessa muiden kulttuurien kanssa
- Suomi osana Pohjoismaita, Eurooppaa ja maailmaa
- moninainen Suomi: vähemmistöt Suomessa
- yhteiskuntaan liittyvien käsitteiden avaaminen ja käsitteiden määrittelyharjoitukset kaikkiin sisältöihin liittyen

Arviointi

Suoritettu – hylätty

5.5 Opinto-ohjaus

Ohjaustoiminnalla tuetaan opiskelijan opiskelua lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen kaikissa vaiheissa. Opinto-ohjaus auttaa opiskelijaa suunnittelemaan opintojaan ja tekemään omien tavoitteidensa mukaisia lukiokoulutusta koskevia valintoja ja ratkaisuja.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa tietoa lukiokoulutukseen valmistavasta koulutuksesta ja siihen liittyvistä valinnan mahdollisuuksista oppii tuntemaan suomalaisen lukion erityispiirteet ja opiskelukulttuurin
- muodostaa realistisen käsityksen lukioon pääsymahdollisuuksista, lukio-opiskelusta ja siihen sisältyvistä valintamahdollisuuksista
- kehittää lukiokoulutuksessa tarvittavia opiskelutaitoja
- oppii arvioimaan omia opintosuorituksiaan.

Opiskeluympäristö ja työtavat

Ohjauksessa otetaan huomioon opiskelijoiden aikaisemmin hankittu osaaminen ja henkilökohtaiset kiinnostuksen kohteet kytkemällä opittavat tiedot ja taidot opiskelijoille merkityksellisiin kokemuksiin ja toimintamuotoihin. Opiskelijoita ohjataan yksilöllisten tarpeiden mukaan.

Opiskelijaa ohjataan ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan ja oppimistavoitteiden suuntaisesta toiminnasta. Opiskelijoita aktivoidaan tekemään yhteistyötä ja soveltamaan yhteistoiminnallisia työtapoja. Ohjaustilanteissa kannustetaan opiskelijoita pohtimaan yhdessä opintoihin liittyviä asioita sekä tuomaan omia näkemyksiä ja kokemuksia yhteiseen keskusteluun. Tällä vahvistetaan opiskelijoiden keskinäistä yhteisymmärrystä. Vertaistuki ja ryhmän tuki ovat tärkeitä oppimisessa.

Opiskeluympäristössä on opiskelutilat ja -välineet mahdollistavat monipuolisten opiskelumenetelmien ja työtapojen käytön. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään tehokkaasti uutta teknologiaa opintojen suunnittelussa, tiedonhaussa ja

koulutuksen hakupalveluissa. Teknologisesti tuettujen opiskeluympäristöjen avulla voidaan toiminta laajentaa oppilaitoksen fyysisten rajojen ulkopuolelle.

Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelijan kanssa keskustellaan opiskelijan opinnoista, koulutusvalinnoista sekä ammatti- ja uratoiveista. Henkilökohtaisessa ohjauksessa opintojen tavoitteet asetetaan yhdessä opiskelijan kanssa aikaisempien opintojen ja muutoin hankitun osaamisen pohjalta.

Arviointi

Opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointeja hyödynnetään tehtäessä kokonaisarvioita opiskelijan opinnoissa suoriutumisesta ja motivoitumisesta lukiokoulutuksessa opiskeluun. Kurssit arvioidaan asteikolla suoritettu–hylätty.

Kurssit

LVOP1 Opinto-ohjaus 1

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija perehtyy suomalaiseen koulutusjärjestelmään ja erityisesti lukiokoulutukseen. Opiskelija oppii laatimaan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman sekä seuraamaan ja arvioimaan sen toteutumista.

Keskeiset sisällöt:

- suomalainen koulutusjärjestelmä
- lukiokoulutukseen hakeutuminen
- opiskelu kurssimuotoisessa lukiokoulutuksessa
- opiskelijan aikaisemmat opinnot ja suomen kielen lähtötaso
- lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opintokokonaisuudet
- perusopetuksen arvosanojen korottamistarpeet ja suorittamismahdollisuudet
- lukiokoulutuksen kurssien suorittamismahdollisuudet
- henkilökohtainen opiskelusuunnitelma
- omien lukio-opintojen alustava suunnittelu

Arviointi

Suoritettu – hylätty

LVOP2 Opinto-ohjaus 2

Kurssilla opiskelija oppii arvioimaan omia oppimistapojaan. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan ja kokeilemaan myös muita oppimistapoja, joita hän voi hyödyntää opiskelussa. Opiskelija saa ohjauksen avulla välineitä tiedon hankkimiseen ja tuottamiseen sekä tiedon luotettavuuden arviointiin. Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään opinnoissaan tieto- ja viestintäteknologiaa sekä kirjastojen tarjoamia palveluita. Opiskelija tottuu työskentelemään itsenäisesti mutta myös

yhteistyössä muiden opiskelijoiden kanssa. Opiskelija ymmärtää, että kumuloituvien tietojen ja taitojen oppiminen vaatii pitkäjänteisyyttä.

Henkilökohtaisessa ohjauksessa arvioidaan opiskelijan opiskelutaitojen kehittämistarpeita. Opiskelijan kanssa käydään läpi opiskeluun ja oppimiseen liittyviä mahdollisuuksia ja haasteita. Opiskelijaa kannustetaan laajentamaan ja syventämään opiskelumenetelmiään.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii arvioimaan omia oppimistapojaan ja perehtyy lukiokoulutuksessa tarvittaviin opiskelutaitoihin ja erilaisiin oppimistapoihin. Opiskelija rohkaistuu kokeilemaan uusia työtapoja ja oppimismenetelmiä. Opiskelija ymmärtää oppimisen prosessuaalisen ja tavoitteellisen luonteen. Hän toimii joustavasti ja kannustavasti vuorovaikutustilanteissa sekä ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja tietää miten siihen voi vaikuttaa.

Keskeiset sisällöt:

- opiskelutaidot
- tiedonhankintataidot ja monimediaisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen
- henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman toteutumisen seuranta, arviointi ja ajantasaistaminen
- yhteistoiminnallisuus ja vuorovaikutustaidot
- itsearviointitaidot
- oma-aloitteisuus ja tuen etsiminen opiskeluun liittyvissä ongelmatilanteissa

Arviointi

suoritettu – hylätty

5.6 Valinnaiset opinnot

Valinnaisia opintoja täytyy sisältyä lukioon valmistavaan koulutukseen vähintään kuusi kurssia. Valinnaisiin opintoihin voi sisältyä edellä määriteltyjä lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen eri aineryhmien valinnaisia kursseja tai muita Kajaanin lukion järjestämiä lukio-opintovalmiuksia edistäviä opintoja. Valinnaisiin opintoihin voi sisältyä valtioneuvoston asetuksessa lukiokoulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta säädettyjä lukion pakollisia, syventäviä ja soveltavia kursseja. Valinnaisiksi kursseiksi opiskelijoita ohjataan valitsemaan ensisijaisesti kunkin oppiaineen lukio-opetuksen ensimmäisiä kursseja. Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa voidaan järjestää valinnaisia opintoja myös niissä lukion aineissa, joita ei opiskella perusopetuksessa. Valinnaisina opintoina suoritettut lukiokoulutuksen kurssit merkitään todistukseen lukion opetussuunnitelman mukaisesti.

Valinnaisiin opintoihin voi sisältyä myös perusopetuksen opintoja. Opiskelija suorittaa oppiaineen koko oppimäärän tai osia siitä, kuten jonkin vuosiluokan oppimäärän.

Valinnaisina opintoina suoritetuista hyväksytyistä perusopetuksen opinnoista opiskelija saa todistuksen.

6 Arviointi

6.1 Arvioinnin tavoitteet

”Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijan oppimista ja työskentelyä tulee arvioida monipuolisesti.” Lukiolaki (629/1998) 17 § (1116/2008)

Opiskelijan oppimisen arvioinnin tehtävänä on antaa opiskelijalle palautetta opintojen edistymisestä ja oppimistuloksista sekä lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen aikana että sen päättyessä. Palautteen tarkoituksena on kannustaa ja ohjata opiskelijaa opintojen suorittamisessa. Lisäksi arviointi antaa tietoja opiskelijalle tai alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajalle koulutuksen järjestäjien, työelämän ja muiden vastaavien tahojen tarpeita varten. Arvosanan antaminen on yksi arvioinnin muoto. Arvioinnilla kannustetaan opiskelijaa myönteisellä tavalla omien tavoitteidensa asettamiseen ja työskentelytapojensa tarkentamiseen. Arvioinnin tulee olla oppimista tukevaa.

6.2 Kurssisuorituksen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on antaa palautetta opiskelijalle kurssin tavoitteiden saavuttamisesta ja opiskelun etenemisestä. Kurssin arvioinnin tulee olla monipuolista ja perustua mahdollisten kirjallisten kokeiden lisäksi suullisiin kokeisiin ja muihin osaamisen osoittamistapoihin sekä opintojen edistymisen jatkuvaan havainnointiin sekä opiskelijan tietojen ja taitojen arviointiin. Myös opiskelijan oma itsearviointi voidaan ottaa huomioon ja hyödyntää muun muassa kurssin arviointikeskustelussa.

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päättyttyä. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kurssit arvioidaan suoritettu – hylätty. Kirjallisesti annettu sanallinen arviointi ja suullisesti arviointikeskustelussa annettu palaute voivat täydentää ja täsmentää arviointia. Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa suoritettut lukiokurssit arvioidaan lukion opetussuunnitelman mukaisesti.

Todetut kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, otetaan huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja muuhunkin kuin kirjalliseen näyttöön. Kyseiset vaikeudet voidaan ottaa huomioon määrättäessä opiskelijan arvioinnissa.

Opiskelijan arvioinnista päättää kunkin oppiaineen tai aineryhmän osalta opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Opiskelijalla on oikeus saada

tieto arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Arviointiperusteista tiedottaminen parantaa opettajien ja opiskelijoiden oikeusturvaa ja motivaatiota. Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin kurssin arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle kurssin alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa.

6.3 Aineryhmän/oppiaineen suorituksen arviointi

Aineryhmän tai oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskelemista pakollisista ja/tai valinnaisista kursseista. Samassa aineryhmässä tai oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaiset kurssimäärät. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opinnoista opiskelijalla saa olla hylättyjä kurssisuorituksia aineryhmittäin enintään seuraavasti:

1–2 kurssia	0
3–5 kurssia	1
6–8 kurssia	2
9 kurssia tai enemmän	3

Jos opiskelijalla on liikaa hylättyjä kurssisuorituksia, hänelle on varattava mahdollisuus hylättyjen kurssien suorittamiseen.

6.4 Lukiokoulutuksen valmistavan koulutuksen suorittaminen

Opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan kuuluvia kursseja tulee opiskella vähintään siinä laajuudessa kuin ne on määritelty valtioneuvoston asetuksessa. Opiskelija on suorittanut lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut aineryhmien tai oppiaineiden oppimäärät edellä esitetyllä tavalla hyväksytysti ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen vähimmäiskurssimäärä 25 kurssia täyttyy.

6.5 Todistuksen ja niihin merkittävät tiedot

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen suoritetuista opinnoista saa todistuksen. Todistuksen tulee sisältää seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- suoritettut lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opinnot
- hyväksytysti suoritettut lukiokurssit
- todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus

- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- todistuksessa käytettyjen kirjainmerkkien selitykset
- maininta siitä, että todistus on lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen osalta Opetushallituksen määräyksen 56/011/2015 mukainen.

Todistukseen merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen kurssien määrä tai merkintä aineryhmän tai oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu). Äidinkielen ja kirjallisuuden (suomi toisena kielenä ja kirjallisuus) osalta todistukseen merkitään myös opiskelijan saavuttama kielitaidon taso luetun ymmärtämisessä, kirjoittamisessa, kuullun ymmärtämisessä ja puhumisessa kielitaidon tason kuvausasteikon mukaisesti. Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa käytetään voimassaolevaa lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältävää kielitaidon tasojen kuvausasteikkoa.

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla. Todistukseen merkitään opiskelijan suorittama kokonaiskurssimäärä. Lukiokurssit arvioidaan ja merkitään todistukseen siten kuin niistä on määrätty lukion opetussuunnitelmassa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen aikana perusopetuksen opintoja, niiden suorittamisesta erityisessä tutkinnossa annettava todistus voidaan liittää lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen todistuksen liitteeksi.

Todistukseen kuuluu myös kohta lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään todistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset erillisistä näytöistä kuten esimerkiksi lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely muissa oppilaitoksissa suoritetuista lukion oppimäärään kuuluvista opinnoista, jotka eivät sisälly todistukseen merkittyihin lukiokursseihin. Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistuksen ulkoasusta.

Todistukseen kuuluu myös kohta lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään todistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset erillisistä näytöistä kuten esimerkiksi lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely muissa oppilaitoksissa suoritetuista lukion oppimäärään kuuluvista opinnoista, jotka eivät sisälly todistukseen merkittyihin lukiokursseihin. Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistuksen ulkoasusta.